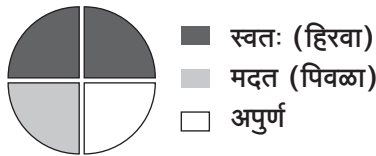
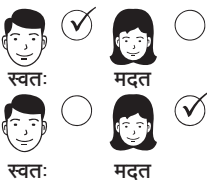

पायाभुत सराव पुस्तिका भाग - १

इयत्ता - ६ वी ते ८ वी

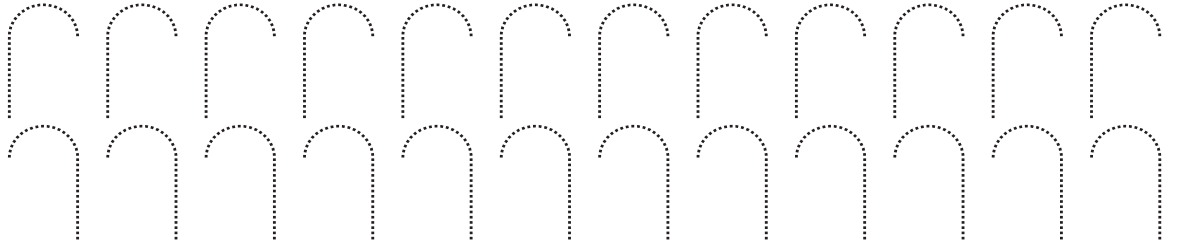
विद्यार्थी/पालकांनी लक्षात घ्यावयाचे मुद्दे:

- * या सराव पुस्तिकेमध्ये एकूण ४८ पाने आहेत, प्रत्येक आठवड्यासाठी चार पाने दिलेली आहेत.
- * यामध्ये भाषा या विषयाचा आणि या विषयावर ऐकणे, बोलणे, वाचन व लेखन या क्षमतांवर आधारित उपक्रमांचा सराव प्रत्येक आठवड्यात करता येणार आहे.
- * विद्यार्थ्यांना उपक्रम करताना काही अडचणी आल्या/काही घटक समजत नसल्यास त्यांना पालकांनी मदत केली पाहिजे.
- * एका आठवड्यातील सराव पूर्ण झाल्यावरच पुढील आठवड्याच्या सरावास सुरुवात करण्याबाबत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करणे गरजेचे आहे.
- * आठवड्याचा सराव पूर्ण झाल्यावर पालकांनी विद्यार्थ्यांसोबत सरावावर चर्चा करावी, आवश्यक तिथे अभिप्राय आणि दिलेल्या रिकाम्या जागेत स्वतःची सही करणे अपेक्षित आहे.
- * जर विद्यार्थ्यांने इतर कोणाची मदत न घेता सराव पूर्ण केला असेल तर, त्याने स्वतः या शब्दावर खुण करावी.
- * आणि जर विद्यार्थ्यांने सरावा दरम्यान इतर कोणाची मदत घेतली असेल तर, त्याने मदत या शब्दावर खुण करावी.
- * एका आठवड्याचा सराव पूर्ण केल्यानंतर, विद्यार्थ्यांने मदतीशिवाय केलेल्या एकूण सरावातील घटकातील संख्येशी संबंधित वर्तुळाचा भाग रंगवावा.
- * उदाहरणार्थ : तिसऱ्या आठवड्यामध्ये विद्यार्थ्यांने २ उपक्रम स्वतः पूर्ण केले आहेत, एक उपक्रम पूर्ण करण्यासाठी इतरांची मदत घेतली आहे आणि एक उपक्रम अपूर्ण आहे. अशा परिस्थितीत शेजारील चित्रात दाखविल्या प्रमाणे प्रमाणपत्रावरील शेवटच्या पानावर माहीती भर.

आठवडा 01

खालील आकार गिरव.

अक्षर अवयवांचा सराव कर.

लेखन सराव

उ

ए

स

ल

रा

दा

ता

सा

या

पा

भा

मा

जा

वा

लेखन सराव

अक्षर सौंदर्य

काना -

। । । । । । । । । । । ।

ऋस्व वेलांटी-

। । । । । । । । । । । ।

दीर्घ वेलांटी -

। । । । । । । । । । । ।

ऋस्व उकार -

। । । । । । । । । । । ।

दीर्घ उकार -

। । । । । । । । । । । ।

एक मात्रा -

। । । । । । । । । । । ।

दोन मात्रे -

। । । । । । । । । । । ।

एक काना, एक मात्रा -

। । । । । । । । । । । ।

एक काना, दोन मात्रे -

। । । । । । । । । । । ।

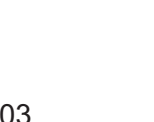
अनुस्वार -

। । । । । । । । । । । ।

विसर्ग :

। । । । । । । । । । । ।

विरामचिन्हे

स्वल्पविराम -

, , , , , , , , , , , ,

अर्ध विराम -

; ; ; ; ; ; ; ; ; ; ; ;

पूर्ण विराम -

.

उद्गार चिन्ह -

! ! ! ! ! ! ! ! ! ! ! !

प्रश्न चिन्ह -

? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ?

अवतरण चिन्ह -

“ ” “ ” “ ” “ ” “ ”

अर्ध चंद्र बिंदू -

.

खाली दिलेल्या सुचनांप्रमाणे अक्षरे वाच आणि गिरव.

लेखन सराव

अ

अ आ इ ई उ ऊ ए अँ ऐ ओ आँ औ अं अः
अ आ इ ई उ ऊ ए अँ ऐ ओ आँ औ अं अः

क

क का कि की कु कू के कँ कै को काँ कौ कं कः
क का कि की कु कू के कँ कै को काँ कौ कं कः

व

व वा वि वी वु वू वे वँ वैं वो वाँ वौ वं वः
व वा वि वी वु वू वे वँ वैं वो वाँ वौ वं वः

ब

ब बा बि बी बु बू बे बँ बैं बो बाँ बौ बं बः
ब बा बि बी बु बू बे बँ बैं बो बाँ बौ बं बः

प

प पा पि पी पु पू पे पँ पैं पो पाँ पौ पं पः
प पा पि पी पु पू पे पँ पैं पो पाँ पौ पं पः

फ

फ फा फि फी फु फू फे फँ फैं फो फौ फं फः
फ फा फि फी फु फू फे फँ फैं फो फौ फं फः

ण

ण ना नि नी नु नू ने नँ नैं नो नाँ नौ नं नः
ण ना नि नी नु नू ने नँ नैं नो नाँ नौ नं नः

र

र रा रि री रु रू रे रँ रैं रो राँ रौ रं रः
र रा रि री रु रू रे रँ रैं रो राँ रौ रं रः

आठवडा 02

खाली दिलेल्या सुचनांप्रमाणे अक्षरे वाच आणि गिरव.

लेखन सराव

व

न ना नि नी नु नू ने नँ नै नो नाँ नौ नं नः
 न ना नि नी नु नू ने नँ नै नो नाँ नौ नं नः

म

म मा मि मी मु मू मे मँ मै मो माँ मौ मं मः
 म मा मि मी मु मू मे मँ मै मो माँ मौ मं मः

भ

भ भा भि भी भु भू भे भँ भै भो भाँ भौ भं भः
 भ भा भि भी भु भू भे भँ भै भो भाँ भौ भं भः

त

त ता ति ती तु तू ते तँ तै तो ताँ तौ तं तः
 त ता ति ती तु तू ते तँ तै तो ताँ तौ तं तः

ट

ट टा टि टी टु टू टे टँ टै टो टाँ टौ टं टः
 ट टा टि टी टु टू टे टँ टै टो टाँ टौ टं टः

ठ

ठ ठा ठि ठी ठु ठू ठे ठँ ठै ठो ठाँ ठौ ठं ठः
 ठ ठा ठि ठी ठु ठू ठे ठँ ठै ठो ठाँ ठौ ठं ठः

ड

ड डा डि डी डु डू डे डँ डै डो डाँ डौ डं डः
 ड डा डि डी डु डू डे डँ डै डो डाँ डौ डं डः

ड

ड डा डि डी डु डू डे डँ डै डो डाँ डौ डं डः
 ड डा डि डी डु डू डे डँ डै डो डाँ डौ डं डः

स्वतः
Selfमदत
Help

खाली दिलेल्या सुचनांप्रमाणे अक्षरे वाच आणि गिरव. लेखन सराव

क
ख

क क कि की कु कु के कं कै को कॉ को कं कः
क क कि की कु कु के कं कै को कॉ को कं कः

ख ख कि की कु कु के खं खै को खॉ को खं खः

ख ख कि की कु कु के खं खै को खॉ को खं खः
ख ख कि की कु कु के खं खै को खॉ को खं खः

ग ग कि की कु कु के गं गै को गॉ को गं गः

ग ग कि की कु कु के गं गै को गॉ को गं गः
ग ग कि की कु कु के गं गै को गॉ को गं गः

घ घ कि की कु कु के घं घै को घॉ को घं घः

घ घ कि की कु कु के घं घै को घॉ को घं घः
घ घ कि की कु कु के घं घै को घॉ को घं घः

च च कि की कु कु के चं चै को चॉ को चं चः

च च कि की कु कु के चं चै को चॉ को चं चः
च च कि की कु कु के चं चै को चॉ को चं चः

छ छ कि की कु कु के छं छै को छॉ को छं छः

छ छ कि की कु कु के छं छै को छॉ को छं छः
छ छ कि की कु कु के छं छै को छॉ को छं छः

ज ज कि की कु कु के जं जै को जॉ को जं जः

ज ज कि की कु कु के जं जै को जॉ को जं जः
ज ज कि की कु कु के जं जै को जॉ को जं जः

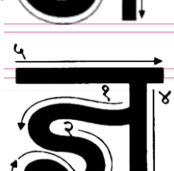

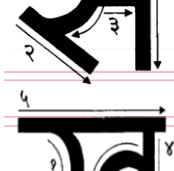

झ झ कि की कु कु के झं झै को झॉ को झं झः

झ झ कि की कु कु के झं झै को झॉ को झं झः
झ झ कि की कु कु के झं झै को झॉ को झं झः

लेखन सराव

खाली दिलेल्या सुचनांप्रमाणे अक्षरे वाच आणि गिरव.

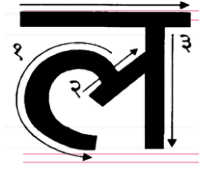
		य या यि यी यु यू ये यँ यै यो यॉ यौ यं यः य या यि यी यु यू ये यँ यै यो यॉ यौ यं यः
		थ था थि थी थु थू थे थँ थै थो थॉ थौ थं थः थ था थि थी थु थू थे थँ थै थो थॉ थौ थं थः
		ज जा जि जी जु जू जे जै जो जौ जं जः ज जा जि जी जु जू जे जै जो जौ जं जः
		झ झा झि झी झु झू जे झँ झै झो झॉ झौ झं झः झ झा झि झी झु झू जे झँ झै झो झॉ झौ झं झः
		र रा रि री रु रू रे रँ रै रो रॉ रौ रं रः र रा रि री रु रू रे रँ रै रो रॉ रौ रं रः
		स सा सि सी सु सू से सँ सै सो सॉ सौ सं सः स सा सि सी सु सू से सँ सै सो सॉ सौ सं सः
		ख खा खि खी खु खू खे खँ खै खो खॉ खौ खं खः ख खा खि खी खु खू खे खँ खै खो खॉ खौ खं खः
		ग गा गि गी गु गू गे गँ गै गो गॉ गौ गं गः ग गा गि गी गु गू गे गँ गै गो गॉ गौ गं गः

खाली दिलेल्या सुचनांप्रमाणे अक्षरे वाच आणि गिरव. लेखन सराव

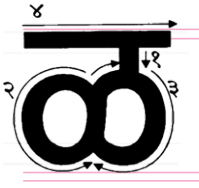
श शा शि शी शु शू शे शँ शै शो शाँ शौ शं शः

श शा शि शी शु शू शे शँ शै शो शाँ शौ शं शः

ल ला लि ली लु लू ले लँ लै लो लाँ लं लः

ल ला लि ली लु लू ले लँ लै लो लाँ लं लः

ळ ळा ळि ळी ळु ळू ळे ळँ ळै ळो ळाँ ळौ ळं ळः

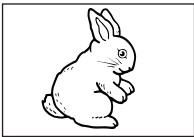
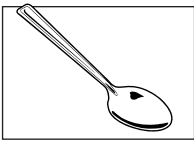
ळ ळा ळि ळी ळु ळू ळे ळँ ळै ळो ळाँ ळौ ळं ळः

क्ष क्षा क्षि क्षु क्षू क्षे क्षँ क्षै क्षो क्षाँ क्षौ क्षं क्षः

क्ष क्षा क्षि क्षु क्षू क्षे क्षँ क्षै क्षो क्षाँ क्षौ क्षं क्षः

चित्रे पहा आणि त्याच्या पहिल्या अक्षराची जोडी लाव.

च

उ

स

घ

ङ

आठवडा 03

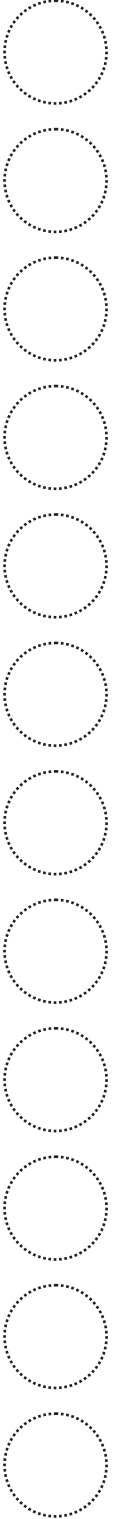
चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि जसेच्या तसे लिही. लेखन सराव

दिवा	फिका	शिला	खिरा	तिलक
तिढा	शिरा	ठिकाण	खिसा	पिळा
शिळा	निकष	खिळा	तिचा	शिसा
निराळा	किडा	पिळा	शिक्षा	निशाण
टिका	बिघा	हिम	दिखाऊ	दिशा
बिदा	भिक्षा	दिलासा	निगा	बिल
शिधा	दिवस	जिता	रिक्षा	आणि
किलबिल	चिकचिक	पिरपिर	रविवार	विनायक
झिमझिम	हरिनाम	शनिवार	हिवताप	कितीतरी
जिजाबाई	गिरिधर	हिमालय	विघातक	निरिक्षर

लेखन सराव

चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि जसेच्या तसे लिही.

कीव	दीन	भीड	दरी	जाळी
धीट	भीक	वीस	पाती	धीर
मीठ	गीता	गाडी	खीळ	नटी
भीती	यादी	गीर	नीळ	रीम
शाहीर	घासणी	खारीक	शीतल	चकली
नवीन	दीपक	फकीर	खिचडी	चटणी
एकतीस	शरावती	वारकरी	कासावीस	भाऊबीज
एकवीस	वळकटी	मालकीण	घासाघीस	शाळकरी
माळकरी	कलावती	पाचगणी	तळीराम	क्षमाक्षील
साक्षीदार	शाबासकी	राजीनामा	पदवीधर	भयभीत

रिकाम्या जागा भर आणि शब्द पुन्हा लिही.

लेखन सराव

आ _ म	_ सव	आर _	पाल _	आ _ वडा
सा _ वण	दा _ ला	परस _ ग	पाय _ ट	भ _ भर
माव _	राज _ ता	वा _ वरण	सा _ श	साम _
पाव _ ळा	व _ नदार	ताजम _ ल	मा _ रान	नात _ ग
इ _ रत	कवा _ त	खा _ वळ	आम _ ई	धबध _
सह _ र	पड _ ळा	उ _ चार	काम _ र	साव _ न
हाव _ व	या _ ना	दवा _ ना	बल _ न	रामा _ ण

एका शब्दापासून अनेक अर्थपूर्ण शब्द तयार कर.

उदाहरण : अहमदनगर

१) मदन २) नगर ३) अहम

युवकभारती

१) युवक २) भाकर

ज्ञानरचनावाद

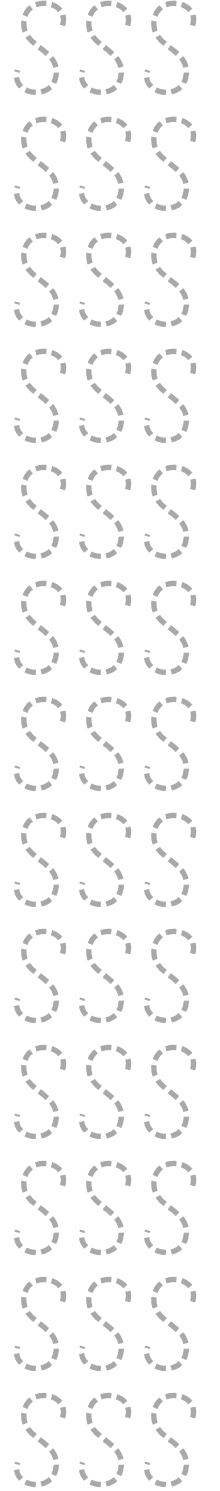
पाठ्यपुस्तकातील पहिली वेलांटी व दुसरी वेलांटीचे शब्द शोध आणि लिही.

आठवडा 04

चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि जसेच्या तसे लिही. लेखन सराव

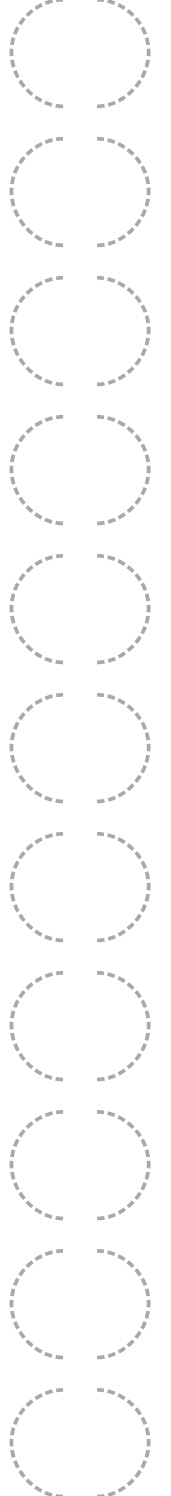
खुळा	फुगा	मुळा	भुसा	जुई
खुबी	गुण	भुजा	तुला	त्रुटी
गुहा	चुरा	बुरा	तुरा	खुदा
छुपा	मुख	तुझा	उडी	जुळा
कुमार	जुगार	पुढील	बुरखा	कुवत
जुडगा	पुरुष	घुमट	कुरण	जुलाब
फुटाणा	आहुती	खुराक	तुषार	बुटका
मुलाखत	नुकसान	शुभलाभ	तुडतुडी	हनुमान
खुदकन	तुकाराम	गुजरात	दुखवत	अनुमान
मुखवटा	सुजलाम	कुरापत	साबुदाणा	दुभाजक

चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि शब्द जसेच्या तसे लिही.

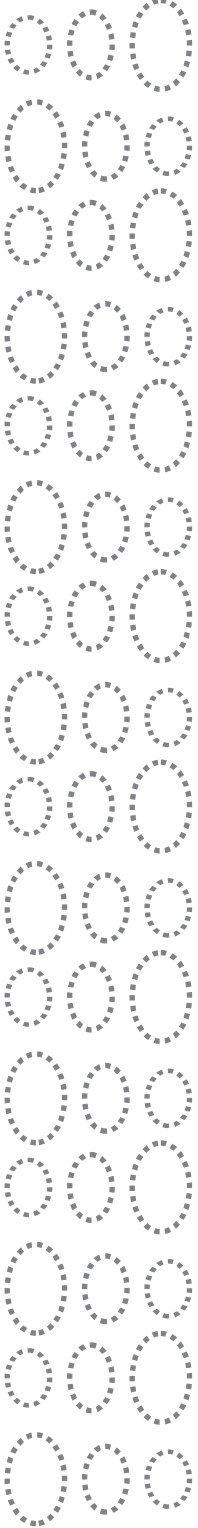
लेखन सराव

काजू	भूत	कूळ	चूल	भूल
गहू	झाडू	वधू	मूळ	नातू
पूरक	नूतन	जुलूम	दूषण	मसूर
माणूस	दयाळू	मजूर	सूचना	हुकूम
भूषण	कापूर	मसूर	धूसर	पायाळू
हळूहळू	दरडावून	समजूत	मुडदूस	करमणूक
शाळेतून	अकलूज	मायभूमी	मिरवणूक	मुळमुळू
तीळगूळ	ढासळून	नागपूर	घडवून	भूसभूशीत
सामूहिक	जवळून	खवळून	पळवून	लाजवून
धावपटू	दूरवर	भूमीगत	देवपूजा	सामसूम

लेखन सराव

खालील वाक्य वाच आणि पुन्हा लिही.

मामा रिक्षात आला.

मुसळधार पाऊस आला.

चिवडा तिखट झाला.

कुसुम झुरळाला घाबरली.

झिमझिम पाऊस आला.

कुत्रा पाहताच माऊ पळाली.

शिक्षक छान शिकवतात.

बाळा दुडुदुडु चाल.

निलेश गणितात पहिला आला.

तुषार गुणाकार कर.

सोनालीला मधमाशी चावली.

यमू लाडू कर.

पाणी आडवा, पाणी जिरवा.

खूप पाऊस आला.

पक्षी आकाशात उडतात.

पाणी वाया घालवू नका.

कमल मराठी छान वाचते.

नदीला महापूर आला.

माझी गाडी छान आहे.

झाकली मूठ सवा लाखाची.

दिलेल्या शब्दांच्या शेवटच्या अक्षरांपासून नवीन अर्थपूर्ण शब्द तयार कर.

लेखन सराव

गाव - वर-रथ-थर-रजा-जंगल-लाट-टोक-कप-परी-रिकामा-मांजर
काम - मगर-रांजन-नवीन-नगर-रस्ता-तारीक-कठीण-नरम-मासा

करन -

मासा -

आरती -

अकबर -

आरसा -

आदर -

कासव -

वजन -

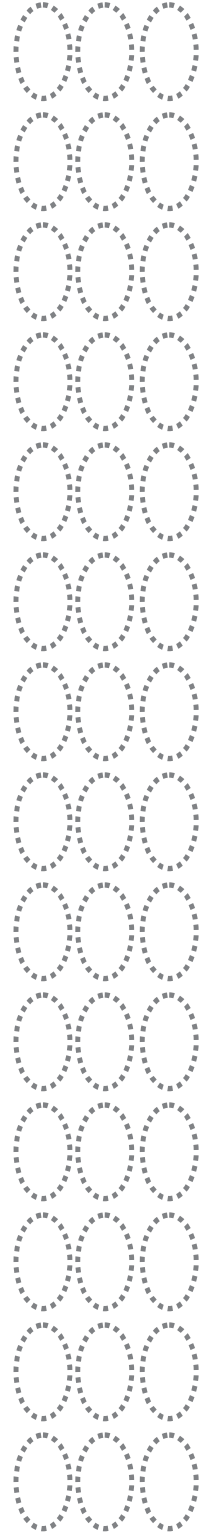
आराम -

आंबा -

कापूस -

पणती -

कागद -

आठवडा 05

चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि शब्द जसेच्या तसे लिही.

लेखन सराव

केळे	घेणे	तेज	तेथे	पेन
ढेप	केस	घेर	छेद	देश
तेढ	ढेरी	केर	खेप	पेच
जमणे	फटाके	नेमका	भेसळ	खेचर
सतेज	देखावा	जेवण	बेघर	रमेश
फेसाळ	रुपये	केवडा	टेकडी	माणसे
देणेकरी	वाटेवर	शेवगाव	माणसाने	शेतावर
तेजपाल	शेरखान	पिकवणे	मलेरीया	केडगाव
वेळेवर	पालेभाजी	खरकटे	भडकणे	सुलेखन
धडकने	शेजारीण	चेकाळणे	नवेनवे	दक्षिणेस

चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि शब्द जसेच्या तसे लिही.

लेखन सराव

कॅच	फॅन	बॅग
बॅट	मॅच	पॅड
गॅप	लॅब	रॅली
कॅलरी	फॅशन	पॅकेज
कॅसेट	टॅक्सी	गॅलरी
गॅरंटी	पॅरिस	डॅमेज
गॅझेट	कॅमेरा	पॅरिस
हॅडल	टॅकर	पॅटन
कॅरीबॅग	पॅनकार्ड	चॅम्पियन
अॅडमिट	पिरॅमिड	कॅलेंडर
हॅलोजन	कॅटरीना	अॅबॅकस
कॅल्शियम	पॅराशुट	कॅकटस

स्वतः
Selfमदत
Help

लेखन सराव

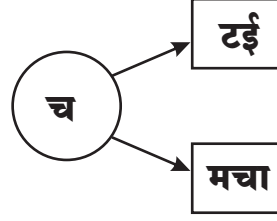
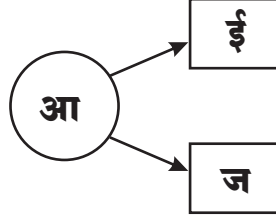
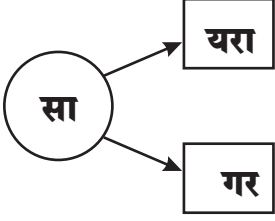
चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि शब्द जसेच्या तसे लिही.

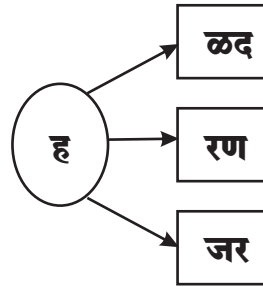
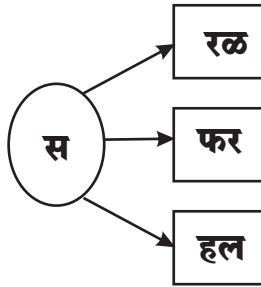
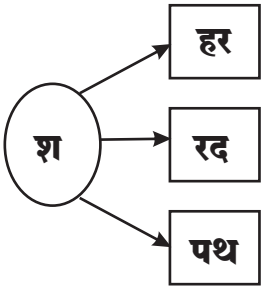
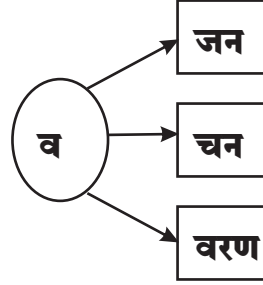
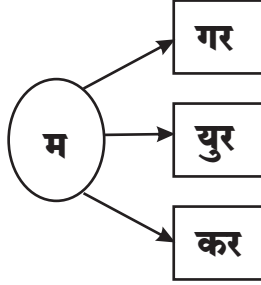
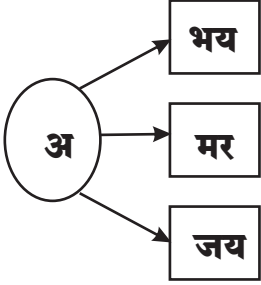
कैरी	पैज	वैरी	चैन	कैद
पैसा	शैली	मैना	कैची	पैलू
जुलै	खैर	मैदा	गैर	मैदान
सदैव	अवैध	दैवत	बैठक	सुदैव
फैसला	कैवारी	कैलास	वैताग	कैकयी
सैनिक	हैराण	नैतिक	फैलाव	वैभव
वैजापूर	शैक्षणिक	गैरहजर	दैवयोग	वैज्ञानिक
सैरभैर	गैरसोय	पैलवान	पैलतीरी	वैचारिक
राजनैतिक	कैफियत	ऐसपैस	बैलगाडी	सैरावैरा
सैबेरिया	गैरहजर	वैधानिक	चैत्रवन	खैरीबैरी

लेखन सराव

गोलातील अक्षरांना शब्द जोड आणि नवीन शब्द तयार कर.

सायरा, सागर

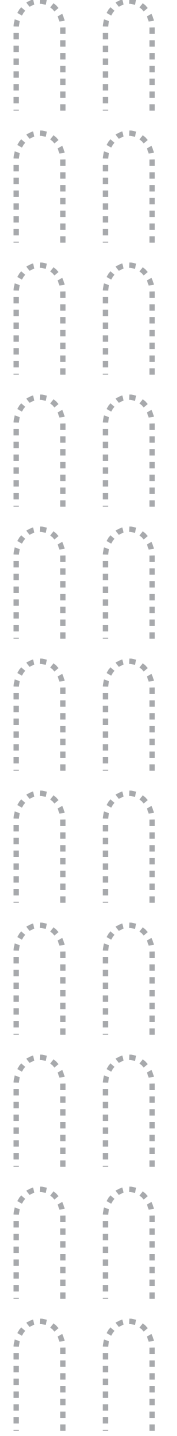

खालील शब्दांचे वाचन कर.

आठवडा 06 चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि शब्द जसेच्या तसे लिही. लेखन सराव

फोटो	सोडा	रोज	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
कोट	रोग	टोप	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
होळी	गोळी	मोळी	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
लोणी	सोय	जोर	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
चोरटा	ओसाड	खोकला	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
पोरगा	ओशन	तोडाबा	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
छोकरा	लोशन	थोरला	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
कोमट	गोचिड	धोतर	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
सोनचाफा	काटकोन	खाडाखोड	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
पोळपाट	होळकर	मोरपिसारा	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
रोगराई	मोजमाप	जोपासना	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----
घोरपड	चतकोर	बोटभर	----- ----- -----	----- ----- -----	----- ----- -----

खालील वाक्य वाच आणि पुन्हा लिही.

लेखन सराव

शाळेत वेळेवर यावे.

अति तेथे माती.

भारत माझा देश आहे.

करावे तसे भरावे.

सकाळी लवकर उठावे.

लता गॅस चालु कर.

सारीका मॅटवर बस.

आई फॅन लाव.

मधुरा बॅग इकडे आण.

सचिन बॅट कपाटात ठेव.

पैठणला नाथसागर धरण आहे.

माझा दादा पैलवान आहे.

सैनिक देशाचे रक्षण करतात.

मुले पैज लावतात.

माझी ताई वैमानिक आहे.

घोडा जोरात धावतो.

शाळेत दररोज यावे.

ससा बिळात राहतो.

मोहरी फोडणीला वापरतात.

पोपटाची चोच वाकडी असते.

लेखन सराव

चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि शब्द जसेच्या तसे लिही.

ऑफ	हॉकी	ऑन			
कॉट	कॉफी	ऑफ			
टॉस	हॉर्न	बॉल			
प्लॉट	फ्रॉक	फॉर्म			
ऑफर	ऑफिस	रेकॉर्ड			
हॉलिडे	कॉलनी	पॉवर			
कॉलेज	वॉटर	हॉटेल			
टॉनिक	ऑइल	टॉनिक			
ऑक्टोबर	पॉपकॉर्न	कॉम्प्लेक्स			
फुटबॉल	हॉलीबॉल	ऑलिम्पिक			
बेसबॉल	कॉम्प्युटर	मॅरेथॉन			
फ्लॅटफॉर्म	लॅपटॉप	स्पोर्टबॉय			

आठवडा 07

चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि शब्द जसेच्या तसे लिही.

लेखन सराव

औत	कौल	गौरी			
चौक	दौरा	नौका			
पौष	हौद	मौज			
दौलत	गौतम	गौरव			
चौफुली	चौकट	औषध			
चौकस	कौतुक	मौखिक			
सौरभ	रौनक	औजार			
नौदल	चौदावा	कौरव			
दौलताबाद	पौराणिक	चारचौघी			
डौलदार	भौगोलिक	दौलतराव			
फौजदार	सौदामिनी	अलौकिक			
सौदागर	फौजफाटा	चौपदरी			

चौकटीतील शब्दांचे वाचन कर आणि शब्द जसेच्या तसे लिही.

लेखन सराव

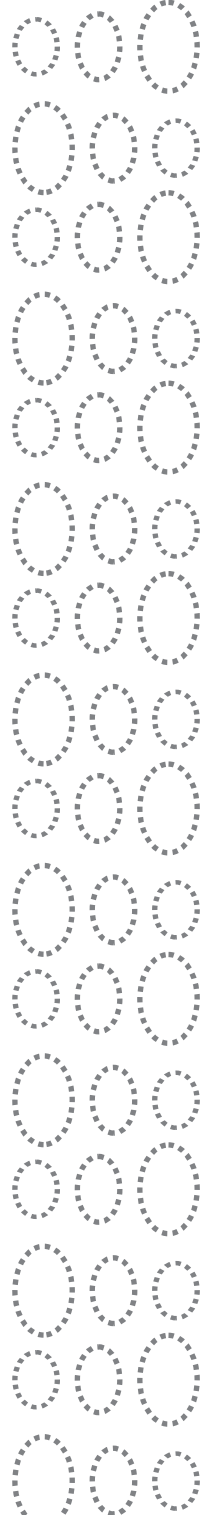
कंद	दंड	अंध	डिंक	कंस
धंदा	इंदु	रिंग	कंठ	पंत
खंड	हिंग	खंत	बंद	दंड
कुंभार	संचय	अंगठा	कंबर	कळंब
संजय	अंगद	सुंदर	शंभर	संसद
वंगण	पंगत	अंबर	मंदिर	संगित
बांधकाम	चिरंजीव	तरंगणे	उंबरठा	लंबोदर
पितांबर	डिसेंबर	थांबवून	समारंभ	दांडगाई
पंडितजी	नांगरणी	अंथरून	वाळवंट	परंपरा
घंटानाद	दैनंदिन	दिगंबर	गंगामाई	सवंगडी

अक्षर जुळवून अर्थपूर्ण शब्द तयार कर.

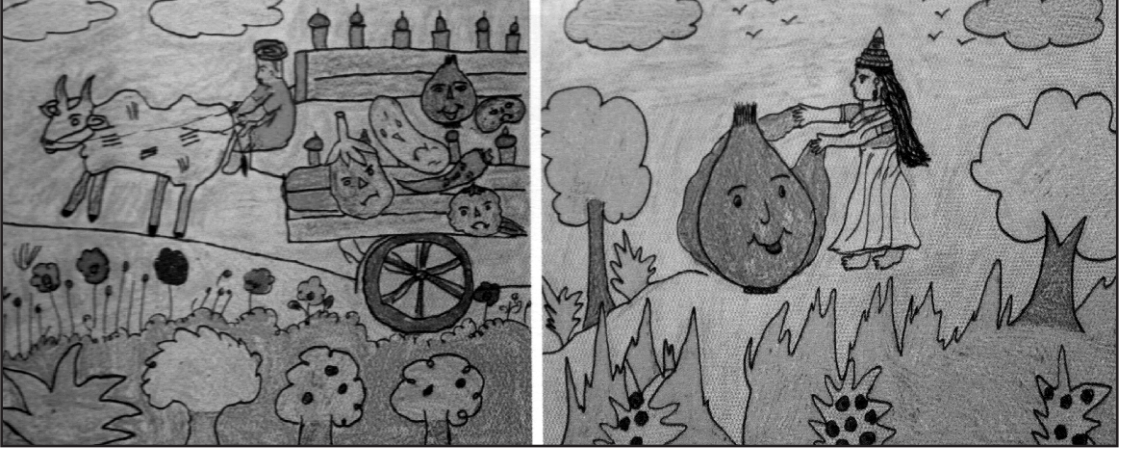
लेखन सराव

अ र ब क	अ क ब र	स पू का
चा ळी रो	सु णी र के
द म क ए	गा बै ल डी
वि र र वा	र ख सा
ग ब ळा	सा क ब सा
शी आ ळ	डा र भ
का उ प र	स पू का
सा पि रा	सो ळी मा

आठवडा 08

कांद्याची शाल

खूप वर्षापूर्वीची गोष्ट आहे. सर्व भाज्यांचा वाद चालु होता, सर्वात श्रेष्ठ भाजी कोणती? टॉमेटो की वांगी, गाजर की काकडी, कांदा की बटाटा? टॉमेटो म्हणाला माझा रंग बघा, माझे अंग किती नितळ आहे. मीच सर्वात श्रेष्ठ. वांगे म्हणाले माझी कांती नितळ व चमकदार आहे. मीच सर्वात श्रेष्ठ आहे. गाजर म्हणाले, माझा रंग सर्वाना आवडतो. मीच श्रेष्ठ. काकडी म्हणाली, मी रुचकर व थंड आहे. मीच श्रेष्ठ. बटाटा म्हणाला, मी टणक व जास्त टिकतो म्हणून मीच श्रेष्ठ आहे. कांदा म्हणाला, मी पण श्रेष्ठ आहे. सरते शेवटी सर्वांनी सृष्टी देवीला विचारायचे ठरवले. सर्व जण बैलगाडीत बसले आणि प्रवासाला निघाले. वाट लांबची व खडकाळ होती. खूप कडाक्याच्या उन्हामुळे टॉमेटोचा रस गळू लागला, वांगे कुजून गेले, काकडी व गाजर सुकून गेली. असे करत एक-एक भाज्या खराब झाल्या. सगळ्यात शेवटी कांदा तेव्हा सृष्टी देवी पर्यंत पोचला. देवीने स्वतःच्या अंगावरची शाल त्याच्या अंगावर पांघरली आणि त्याचे अभिनंदन केले.

वरील गोष्ट वाचून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिही.

१) वरील गोष्टीमध्ये 'क' हे अक्षर आणि 'श्रेष्ठ' हा शब्द किती वेळा आले आहेत ते शोध आणि त्यांची संख्या लिही. ? क = श्रेष्ठ =

२) खालील शब्दांचे समानार्थी किंवा विरुद्धार्थी शब्द शोध आणि लिही.

अ) वाद _____ क) ऊन _____
ब) रुचकर _____ ड) सृष्टी _____

३) खालील शब्दांचे एकवचन किंवा अनेकवचन लिही.

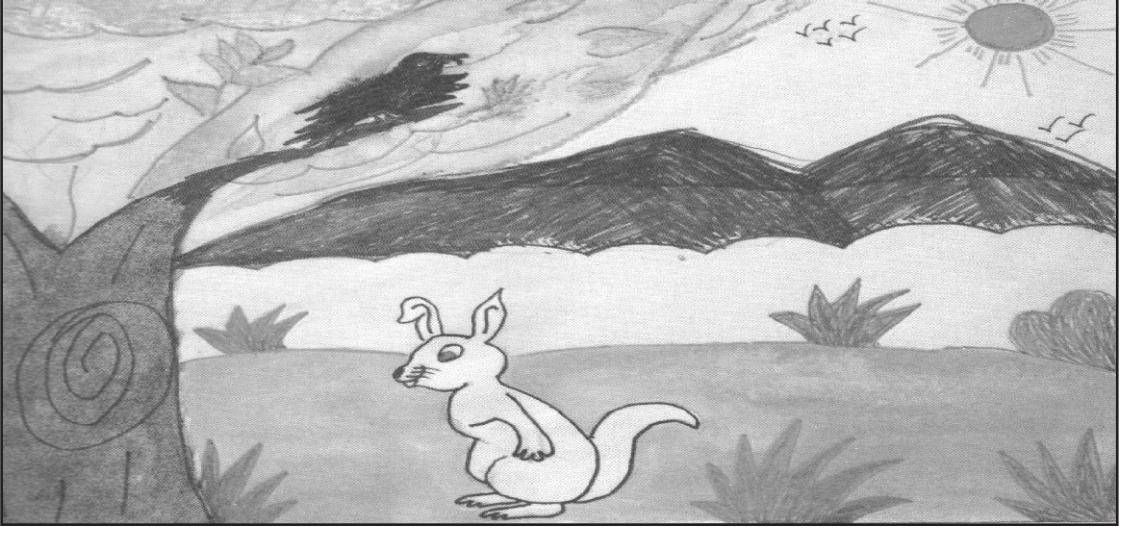
अ) भाजी _____ क) गोष्ट _____
ब) बटाटा _____ ड) कांदा _____

४) खालील शब्दांचे लिंग लिही.

अ) देवी _____ ब) टॉमेटो _____ क) शाल _____ ड) बैलगाडी _____

५) वरील गोष्टीमधील किमान पाच जोडशब्द शोध आणि लिही.

खरी मैत्री

एक आटपाट नगर होते. त्या नगरात एक मोठे कडुलिंबाचे झाड होते. झाडाच्या फांदीवर एक कावळा घरटे बांधून राहत होता. झाडाच्या बुंध्यात एक ढोली होती. त्यात एक ससा राहत होता. कावळा व ससा जिवलग मित्र होते. गावाजवळच्या जंगलात एक कोल्हा राहत होता. त्याला माहीत होते की, कडुलिंबाच्या ढोलीत एक ससा राहतो. एके दिवशी पहाटे कोल्हा कडुलिंबाच्या झाडाकडे येत होता. लगेच कावळ्याने सशाला सावध केले. ससा लगेच ढोलीत शिरला. कोल्हा ढोलीसमोर ठाण मांडून बसला होता. झाडाच्या फांदीवर बसलेल्या कावळ्याला कोल्ह्याचा बेत समजला. मित्राला मदत करणे हे माझे कर्तव्य आहे, असा विचार करून कावळा काव काव करू लागला. कावळ्याचा आवाज ऐकून तिथे बरेच कावळे जमले.

सशाचा मित्र कावळा त्या सर्व कावळ्यांना म्हणाला, त्या झाडाच्या बुंध्याजवळ कोल्हा बसलेला आहे, त्याला पळवून लावा. सर्व कावळ्यांनी कोल्ह्यावर एकत्रित हल्ला केला. त्यांनी आपल्या चोर्चीच्या प्रहाराने कोल्ह्याला जखमी केले. कोल्हा अर्धमेला झाला, कसाबसा त्याने तेथून पळ काढला. कावळ्यांनी दूरपर्यंत कोल्ह्याचा पाठलाग केला. कोल्हा दूर पळालेला पाहून ससा हळूच ढोलीच्या बाहेर आला. त्याने कावळ्याचे आभार मानले. "जो संकटात मदत करतो, तोच खरा मित्र".

वरील गोष्ट वाचून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिही.

१) वरील गोष्टीमध्ये 'स' हे अक्षर आणि 'ढोली' हा शब्द किती वेळा आले आहेत ते शोध आणि त्यांची संख्या लिही. ? स = ढोली =

२) खालील शब्दांचे समानार्थी किंवा विरुद्धार्थी शब्द शोध आणि लिही.

अ) मित्र _____ क) आवाज _____

ब) सावध _____ ड) जखम _____

३) खालील शब्दांचे एकवचन किंवा अनेकवचन लिही.

अ) नगर _____ क) पहाट _____

ब) फांदी _____ ड) ढोली _____

४) खालील शब्दांचे लिंग लिही.

अ) मित्र _____ ब) ससा _____ क) कोल्हा _____ ड) कावळा _____

जोड्या जुळवून शब्द पुन्हा लिही.

लेखन सराव

तेल	पाचोळा
बाजार	सारवण
आदर	नापास
चहा	मीठ
घर	हाट
पाला	धोबड
नाती	सत्कार
सडा	पाणी
ओबड	दार
पास	गोती

शब्दांची गंमत जंमत

लेखन सराव

खालील दोन शब्द दिले आहेत, त्याच्या डावीकडच्या अर्ध्या शब्दाला शेवटी असा शब्द जोडायचा जो उजवीकडच्या शब्दाचा सुरवातीचा भाग असेल.

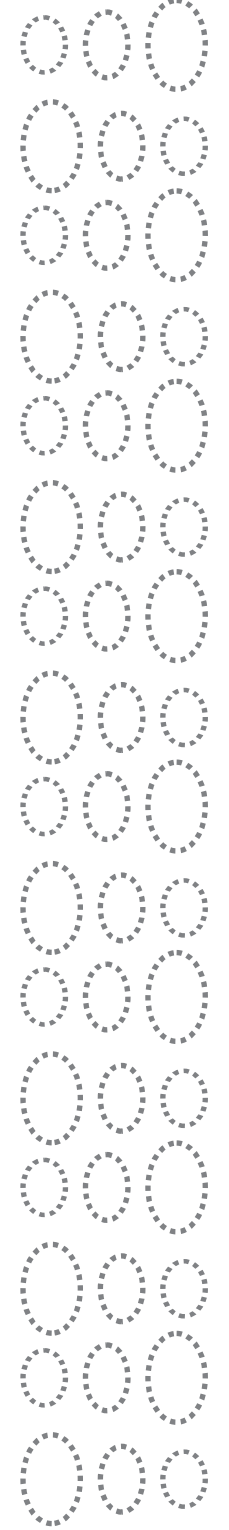
सिंह करी सिंहगड - गडकरी
 सण करी
 सिता लक्ष्मण
 गौतम विहार
 पर मंत्री
 मंत्री पती
 पती गुरु
 गुरु करी

अक्षरांचा चढता क्रम

खाली दिलेल्या अक्षरांचा चढता क्रम लाव.

म - मी - मला - माकड - मानकरी - मलकापूर - मित्रपरिवार

ब -
 र -
 च -
 क -
 ट -
 अ -
 श -
 प -
 अ -

आठवडा 09

झाडाचे प्रेम

एका शेताच्या बांधावर बाभूळ व आंब्याचे झाड उगवले होते. बाभळीचे झाड गरीब होते. एके दिवशी आंबा बाभळीला म्हणाला, अरे! मी बघ कसा हिरवा, पिवळा आणि डेरेदार दिसतोय! बाभूळ आंब्याला म्हणाले, 'अरे जसा तुझाही फायदा होतो, तसा माझा पण फायदा होतो.' दुसऱ्या दिवशी तेथे दोन माणसे येतात. त्यांच्या बरोबर गाय, म्हैस, बैल, शेळ्या आणि मेंढ्या होत्या. त्या माणसांनी बाभळीचे झाड तोडण्यास सुरुवात केली; तेवढ्यात शेतात खेळणाऱ्या मुलांनी ते पाहिले. त्यांनी त्यांच्या मित्रांना बोलावले आणि ते म्हणाले, मित्रांनो, ती दोन माणसे आपल्या झाडाला तोडतात. आपण सगळे जण त्या झाडाला तोडू देणार नाही. मग ती मुले त्या माणसांना म्हणाली, काका तुम्ही हे झाड तोडू नका.

हे झाड छोटे होते तेव्हापासून हे झाड आम्ही वाढवत आहोत आणि हे झाड आमच्या शेताच्या बांधावर आहे. तुम्ही परत जा. त्या मुलांचे झाडाविषयी प्रेम पाहून ती माणसे झाड न तोडता परत गेली. त्या मुलांची झाडा विषयीची माया व प्रेम पाहून आंब्याला स्वतःच्या वागण्याची लाज वाटायला लागली आणि तो म्हणाला, बाभूळ झाड, मला माफ कर. त्यानंतर ते दोघेही भावासारखे आनंदात राहू लागले.

वरील गोष्ट वाचून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिही.

१) वरील गोष्टीमध्ये 'झ' हे अक्षर आणि 'मित्र' हा शब्द किती वेळा आले आहेत ते शोध आणि त्यांची संख्या लिही. ? झ = मित्र =

२) खालील शब्दांचे समानार्थी किंवा विरुद्धार्थी शब्द शोध आणि लिही.

अ) आंबा _____ क) माया _____
ब) प्रेम _____ ड) बाभूळ _____

३) खालील शब्दांचे एकवचन किंवा अनेकवचन लिही.

अ) भाऊ _____ क) माणूस _____
ब) शेत _____ ड) मुलगा _____

४) खालील शब्दांचे लिंग लिही.

अ) गाय _____ ब) मेंढी _____ क) भाऊ _____

सर्वात आनंदी कोण?

एका जंगलात एक कावळा राहत होता. तो स्वतःला खूप छान व हुशार आणि समाधानी मानत होता. छान खात पीत होता. बागडत होता. एकदा त्याला हंस भेटला. हंसाचा पांढरा शुभ्र रंग पाहून कावळ्याला त्याचा हेवा वाटला. त्याला स्वताःच्या कावळ्या रंगाबद्दल वाईट वाटले. कावळा हंसाकडे गेला आणि म्हणाला, "तु किती पांढराशुभ्र आहेस. मला वाटते की तु या जगात सर्वात आनंदी पक्षी असशील!" मग हंस म्हणाला, तु अजुन पोपटाला भेटला नाहीस." मग कावळा पोपटाला भेटायला गेला. तो पोपटाला म्हणाला, तु या जगात सर्वात आनंदी पक्षी असशील!" तर पोपट म्हणाला, मोराला भेटेपर्यंत मलाही असेच वाटत होते. पण मोर किती सुंदर आहे. माझे दोनच रंग आहे, लाल आणि हिरवा. पण मोराकडे कितीतरी रंग आहे. "कावळ्याने मोराचा पत्ता घेतला. तेव्हा त्याला कळले की, मोराला प्राणी संग्रहालयात ठेवले आहे. कावळा मोराला भेटायला गेला. तेथे मोराला पहायला माणसांची खूप गर्दी झाली होती. कावळ्याला वाटले खरच मोर किती भाग्यवान आहे. लोकांची गर्दी कमी झाल्यावर कावळा मोराला भेटायला गेला आणि म्हणाला, या जगात सर्वात आनंदी तुच असणार! यात शंकाच नाही. दम टाकत मोर म्हणाला, "मलाही असेच वाटत होते." पण माझ्या सौंदर्यामुळेच मला या प्राणी संग्रहालयाच्या पिंजऱ्यात ठेवले आहे. कावळ्याला कोणी पिंजऱ्यात ठेवत नाही. त्यामुळे मी कावळा असतो, तर मी कुठेही फिरू शकलो असतो." हे ऐकून कावळा खूप आनंदी झाला. आणि पुन्हा तो स्वतःला खूप छान व हुशार आणि समाधानी समजु लागला. सर्वात आनंदी मीच आहे असे म्हणू लागला.

वरील गोष्ट वाचून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिही.

१) वरील गोष्टीमध्ये 'व' हे अक्षर आणि 'आनंदी' हा शब्द किती वेळा आले आहेत ते शोध आणि त्यांची संख्या लिही. ? व = आनंदी =

२) खालील शब्दांचे समानार्थी किंवा विरुद्धार्थी शब्द शोध आणि लिही.

अ) हुशार _____ क) आनंदी _____

ब) भाग्यवान _____ ड) वाईट _____

३) खालील शब्दांचे एकवचन किंवा अनेकवचन लिही.

अ) कावळा _____ क) माणूस _____

ब) संग्रहालय _____ ड) जंगल _____

४) खालील शब्दांचे लिंग लिही.

अ) मोर _____ ब) पक्षी _____ क) कावळा _____ ड) हंस _____

म्हणी

रिकाच्या जागी अचूक शब्द भरून म्हणी पूर्ण कर.

- १) ही यशाची पहिली पायरी आहे.
- २) इकडे आड तिकडे.....
- ३) उंदराला साक्ष.
- ४) एकमेकाकरु अवघे धरु सुपंथ.
- ५) काळ आला होता पण आली नव्हती.

- ६) खाल्ल्या जागणे.
- ७) गर्वाचे खाली.
- ८) टाकीचे घाव सोसल्याशिवाययेत नाही.
- ९) लागल्यावर विहीर खोदणे.
- १०) दुष्काळात महिना.

पुढील शरीराच्या अवयवावरून एक एक म्हण तयार कर.

- १) जीभ - _____
- २) पाय - _____
- ३) तोंड- _____

- ४) कान- _____
- ५) हात- _____
- ६) डोळा- _____

अक्षरे जुळवून म्हणी तयार कर.

उदा. र त ल वा ल चा ल चा - वाचाल तर वाचाल.

१) पा ला ला व्या फा ख ह थ ख ह ल ख उ र

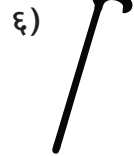
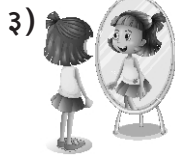
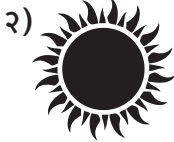
२) र रा सा ज मां उं व ला श

३) भा वे ते व ये व

४) पे ना क्षा का ती मो ड ज

५) तों ल डी न हा ठा मो घा स

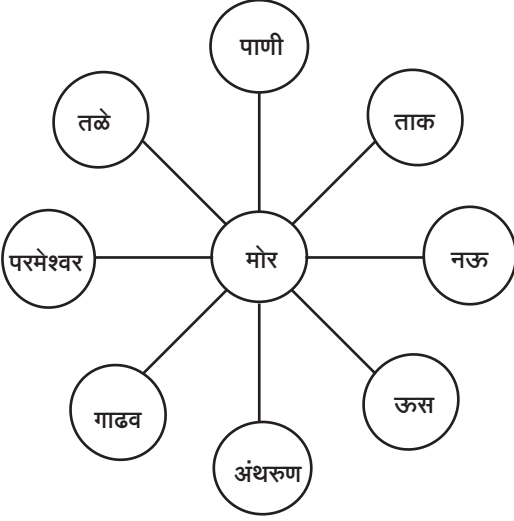
खालील चित्रांचे निरीक्षण कर आणि म्हणी तयार कर.

- १) _____
- २) _____
- ३) _____
- ४) _____
- ५) _____
- ६) _____

म्हणी

खालील शब्दांवरून म्हणी तयार कर.

खालील चित्रामध्ये रंग भर.

उपक्रम -

- १) म्हणीवरून एक गोष्ट तयार कर व ती तुझ्या मित्र/मैत्रिणीला सांग.
- २) तुमच्या परिसरातील किंवा तुमच्या कुटुंबातील लोक बोलताना कोणकोणत्या म्हणींचा वापर करतात त्याची यादी तयार करून तुझ्या वहीत लिही.

आठवडा 10

आयत्या बिळात नागोबा

एक खूप मोठे वडाचे झाड होते. त्या झाडावर अनेक प्रकारचे पक्षी राहत असतात. कावळा, चिमणी, पोपट, साळुंकी, कबूतर तसेच त्याच झाडावर कावळ्यासारखी दिसणारी कोकिळाही राहत होती. ती तिच्या मधुर आवाजाने सर्वांना मोहून टाकायची. मात्र ती फार चतुर होती. प्रत्येक पक्षी आपापल्या पिलांसाठी घरटे बांधत. चिमणी खोपा बांधते, तर कावळा एकेक काडी जमा करून घरटे बांधतो. कोकिळा मात्र यापैकी काहीच करत नाही. तरी ती काय करते हे माहित आहे का? ती आपली अंडी कावळ्याच्या घरात देते. कावळ्याची अंडीही तशीच असतात. त्यामुळे त्याच्या काही लक्षात येत नाही व पिलेही काळीच असल्यामुळे त्यांना ती आपलीच वाटतात. अशाप्रकारे कोकिळा स्वतः कोणताही त्रास न घेता आपल्या पिलांची राहण्याची व्यवस्था करते. यालाच म्हणतात आयत्या बिळात नागोबा.

वाक्यप्रचारचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग कर.

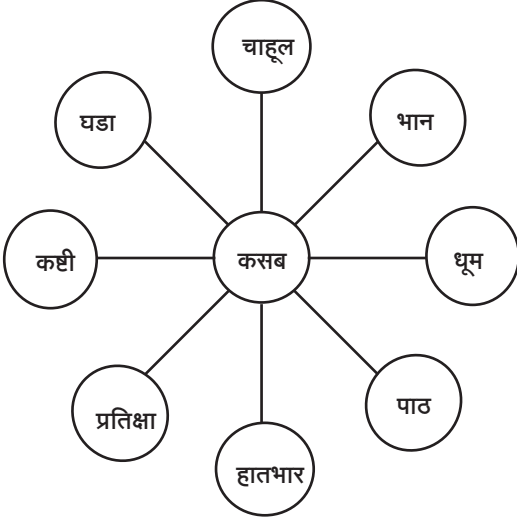
- १) मोहून टाकणे - _____
- २) आयत्या बिळात नागोबा - _____
- ३) खोपा बांधणे - _____
- ४) त्रास देणे - _____

वाक्यप्रचारचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग कर.

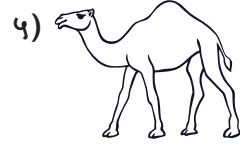
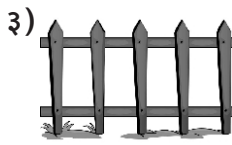
- १) निर्धार करणे- _____
- २) आधार देणे- _____
- ३) अंगावर काटा येणे- _____
- ४) प्रेरणा मिळणे- _____
- ५) रस असणे- _____

वाक्यप्रचार

खालील शब्दावरून वाक्यप्रचार तयार कर आणि त्याचा वाक्यात उपयोग कर.

खालील चित्रांचे निरीक्षण कर आणि वाक्यप्रचार ओळखून वाक्यात उपयोग कर.

१) _____

२) _____

३) _____

४) _____

५) _____

६) _____

उपक्रम-

- १) तुला आवडणारी एक गोष्ट वाच व त्यातील वाक्यप्रचार शोधून यादी तयार कर.
- २) वाक्यप्रचार उपयोग करून एक गोष्ट तयार कर आणि तुझ्या मित्रमैत्रिणींना सांग.

काळ

खालील वाक्यांमधील काळ ओळख आणि लिही.

१) सचिन क्रिकेट खेळतो. _____	९) भारत सामना जिंकणार. _____
२) लता गाणे गाते. _____	१०) मुलांनी फुले वेचली. _____
३) आज पोगर्मा आहे. _____	११) मी पत्र लिहिणार. _____
४) मुले वर्गात अभ्यास करतात. _____	१२) माझी परीक्षा संपली. _____
५) मुले पतंग उडवितात. _____	१३) रात्री पाऊस पडेल. _____
६) आज पाऊस पडला. _____	१४) राजने गाय गोठ्यात बांधली. _____
७) शेतकरी शेतात असेल. _____	१५) आम्ही गावाला जाईल. _____
८) मी गावाला जाणार. _____	१६) आजीने गोष्ट सांगितली. _____

खालील वाक्य दिलेल्या काळानुसार पूर्ण कर.

१) राधाने चित्र(भूतकाळ)	९) सचिन भाजी(वर्तमानकाळ)
२) आई मंदिरात(भविष्यकाळ)	१०) सुवर्णाने अभ्यास(भूतकाळ)
३) मला पत्र(भूतकाळ)	११) मी आज फिरायला (भविष्यकाळ)
४) मला चहा(वर्तमानकाळ)	१२) मी शहरात (भूतकाळ)
५) भारत सामना(भविष्यकाळ)	१३) निलेश भाजी (भविष्यकाळ)
६) राम क्रिकेट(भूतकाळ)	१४) गौरी आत (भविष्यकाळ)
७) राकेश रोज व्यायाम(वर्तमानकाळ)	१५) बाबा पोथी वाचत(वर्तमान काळ)
८) सकाळी माझा निकाल(भविष्यकाळ)	१६) मी आंबा खात(वर्तमान काळ)

रिकाम्या जागी चौकोनात दिलेल्या सर्वनामांचा योग्य जागी वापर कर.

आम्हाला	तिला	ती	तुला	तू
---------	------	----	------	----

- १) दरवाजा उघड कदाचीत आली असेल.
- २) गाणे गाता येत नाही?
- ३) चला सर्वजन मिळून स्वच्छता करूया.
- ४) आज सुट्टी हवी होती.
- ५) किती रुपये हवे आहेत?

नाम

खाली दिलेल्या नामांची सामान्यनाम, विशेषनाम व भाववाचकनाम या ३ प्रकारामध्ये वर्गीकरण कर.

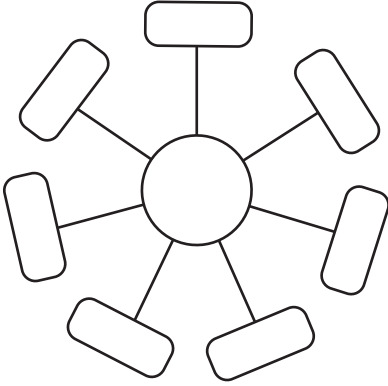
शिक्षक, भारत, राक्षस, सुदामा, सौंदर्य, गरीबी, राम, पाणी, ढीग, गुलामगिरी, शेगाव, सह्याद्री, मिठाई, सुंदर, श्रीमंती, हिमालय, आनंद, गोडवा, अमेरिका, नदी, शाळा

सामान्यनाम	
विशेषनाम	
भाववाचकनाम	

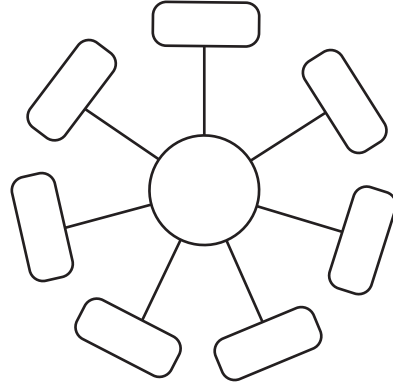
खाली अधोरेखित केलेल्या वाक्यातील नामांचे प्रकार ओळख आणि लिही.

- १) शेजारची तारा यंदा बी.ए. झाली. _____
- २) तुमचा मुलगा कुंभकर्णच दिसतो. _____
- ३) माधुरी उद्या मुंबईला जाईल. _____
- ४) आमच्या क्रिकेटपटूंची वाहवा झाली. _____
- ५) विश्वास परीक्षेत उत्तीर्ण झाला. _____

कोणत्याही आवडत्या व्यक्तिचे व वस्तूचे नाम गोलात लिहून त्या व्यक्तिला व वस्तूला लागू पडणारी नामे बाजूने लिही. यामध्ये नामाच्या तिन्ही प्रकारांची सामान्यनाम, विशेषनाम व भाववाचकनाम २-२ उदाहरणे येतील, अशी मांडणी कर.

व्यक्ती

वस्तू

उपक्रम - पाठ्यपुस्तकातील कोणताही पाठ घे आणि त्या पाठातील नामांची सामान्यनाम, विशेषनाम व भाववाचक नाम या प्रकारामध्ये वर्गीकरण कर.

आठवडा 11

विशेषण

खालील वाक्यातील विशेषण ओळख आणि लिही.

१) निलेशचा आवाज मधुर आहे.

२) गुलाब हे फुल सुगंधी आहे.

३) राम हुशार मुलगा आहे.

४) शाळेत खूप मुले आहेत.

५) ताजी आणि रसाळ फळे खावीत.

६) बाईंनी विविध झाडांची माहिती दिली.

७) माझी आई छान स्वयंपाक करते.

८) जिराफाची मान लांब असते.

९) शिवाजी महाराज शूर होते.

१०) पोपटाचा रंग हिरवा असतो.

खालील शब्द वापरून विशेषणांची वाक्य तयार कर.

खालील चित्रामध्ये रंग भर.

उपक्रम : एक गोष्ट घे आणि त्यामधील विशेषण असलेली किमान पाच वाक्य तुझ्या वहीत लिही.

क्रियापद

खालील वाक्यातील क्रियापद ओळख आणि लिही.

- १) अविनाश पतंग उडवतो. _____
- २) आपण नेहमी खरे बोलावे. _____
- ३) रमा शाळेच्या मैदानात खेळते. _____
- ४) मोर जंगलात नाचतो. _____
- ५) रात्री झोपताना आजी मला गोष्ट सांगते. _____
- ६) हत्ती सर्कशीत खूप चांगले काम करतो. _____
- ७) नारळाचे झाड समुद्रकिनारी उंच वाढते. _____
- ८) शेतकरी पहाटे उठतो. _____
- ९) मी आत्ताच वर्तमान पत्रातील बातमी वाचली. _____
- १०) मी रोहितला पत्र लिहितो. _____

खालील शब्द वापरून क्रियापदाची उदाहरणे तयार कर.

उदा. समीर व्यायाम करतो.

क्रियाविशेषण

खालील वाक्यातील क्रियाविशेषण अव्यय ओळख आणि लिही.

- १) घोडा जलद धावतो. _____
- २) गाडी हळू चालव. _____
- ३) पाणी खळखळ वाहते. _____
- ४) तुला फुकट खायची सवय आहे. _____
- ५) जास्त वटवट करू नको. _____
- ६) निलेश सावकाश चाल. _____
- ७) मुले मागून धावत आली. _____
- ८) परमेश्वर सर्वत्र आहे. _____
- ९) पावसाळ्यात चोहीकडे हिरवळ पसरते. _____
- १०) गोगलगाय हळू चालते. _____

उपक्रम : पाठ्यपुस्तकातील कोणताही एक उतारा घे आणि त्यामधील क्रियापदाची किमान पाच वाक्ये शोधून तुझ्या वहीत लिही.

शुद्ध व अशुद्ध शब्द

खालील सारणीमधील शुद्ध शब्दाला गोल कर आणि अशुद्ध शब्दावर रेष मार.

निती	अतिथि	इच्छा	दयांक	शताब्दी	आशीर्वाद
भुमि	अहार	दोश	पोषक	साधू	वडिल
दीवा	ईमारत	नरायन	रूपये	बाबत	मुलागे
झुंज	कोटि	बादाम	शांति	उपजाऊ	सूर्य
भाऊ	दीवाळी	मुहूर्त	ईश्वर	खुडची	तिथी

खालील दिलेल्या अशुद्ध शब्दावरून शुद्ध शब्द लिही.

१) विशेश _____	६) सन्सार _____	११) गणीत _____
२) परवत _____	७) चरन _____	१२) खोलि _____
३) ज्यास्त _____	८) मंत्रि _____	१३) परतीकार _____
४) काळजि _____	९) पकाश _____	१४) णळ _____
५) प्रविण्य _____	१०) चटइ _____	१५) माहीना _____

जोडशब्द

खालील अक्षरावरून जोडशब्द तयार कर.

१) ना प को का रा कानाकोपरा _____	६) गि न दा दा ने _____
२) पा रा णा व ळा हु _____	७) री मो म त्र जु _____
३) ती वा शे डी _____	८) भा ळा भो डा ब _____
४) ळा पा चो ला पा _____	९) ग आ ळा ळा ग वे _____
५) द था मा ट _____	१०) ट उ सु ट ल _____

उभ्या ओळीमधील गटात न बसणारा शब्द ओळख आणि त्याला गोल कर.

काबाडकष्ट	शेतकरी	वन	सगेसोयरे	कपबशी
मोलमजूरी	शेतीवाडी	थवा	वेळेवर	चहापाणी
अतिक्रमण	शेतीभाती	पशुपक्षी	नातेवाईक	जंगल
मेहनत	शेजारी पाजारी	सोयरे	मित्र मंडळी	पाहुणचार

शब्द कोडी

खाली दिलेली शब्द कोडी ओळख.

- १) मुकुट यांच्या डोक्यावर, जांभळा झगा अंगावर. _____
- २) पाटीलबुवा राम राम, दाढी मिशा लांब लांब. _____
- ३) पांढर पातेल पिवळा भात, तीन जन जेवायला बाराजण वाढायला. _____
- ४) सगळे गेले रानात, झिपरी पोरगी घरात. _____
- ५) मला डोळा आहे, पण पाहू शकत नाही? _____
- ६) असा कुठला खजिना आहे, जो जेवढा लुटू तेवढा वाढत जातो. _____
- ७) अशी कोणती गोष्ट आहे त्याला पाणी प्यायला दिल्याने ते मरुन जाते. _____
- ८) दोन अक्षरांचे माझे नाव, डोक झाकणे माझ काम. _____
- ९) एवढस कार्ट, घर कस राखत. _____

अक्षरे जुळवून अर्थपूर्ण शब्द तयार कर.

१) न जी व

९) ण र व भा त

२) जो आ बा

१०) या म व्या

३) ल बा र ती भा

११) ल र घ कु

४) र वा सा

१२) जी ला पा भा

५) र चा वि

१३) न ट दा घ

६) ई पा शि

१४) रा ळ मा न

७) क म ळ ट

१५) ले य मा क

८) र भा र का

१६) कु र म ज

खालील अक्षरांपासून एक अर्थपूर्ण शब्द तयार कर.

सा	
ण	
प	
ठ	

वा	
ज	
ई	
र	

का	
म	
त	
भा	

आठवडा 12

शब्दसमूहाबद्दल शब्द

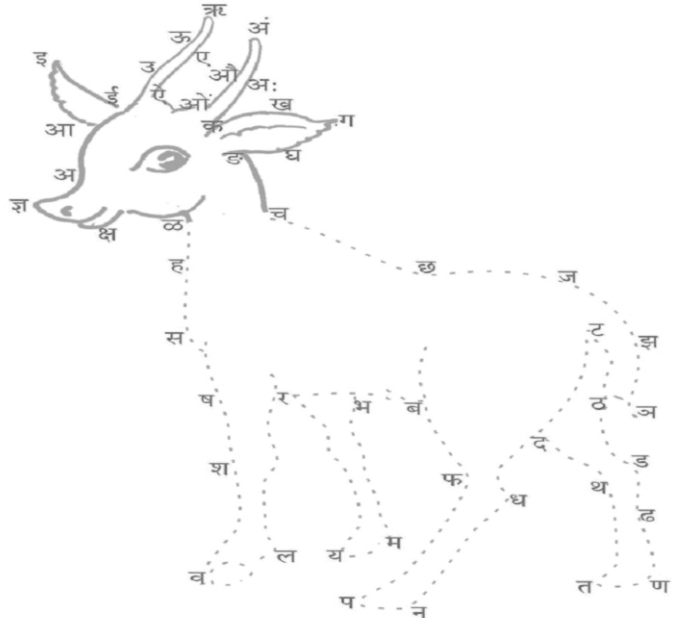
खालील शब्दासमूहाबद्दल एक शब्द लिही.

- १) जादूचे खेळ करुन दाखवणारा - _____
- २) शरण आलेला - _____
- ३) कधीही ध्येय न सोडणारा - _____
- ४) कष्ट करुन जगणारा - _____
- ५) अनुभव असलेला - _____
- ६) पायात जोडे न घातलेला - _____
- ७) शंभर वर्षे आयुष्य असणारा - _____
- ८) झालेल्या चुकीबद्दल वाईट वाटणे - _____
- ९) प्रवासासाठी मिळणारी खर्च रक्कम - _____
- १०) जमिनी खालून जाणारा रस्ता _____

खाली दिलेल्या शब्दांना शब्दसमूह सुचव

१) चित्रकार _____	६) पत्रकार _____
२) रयत _____	७) उधळपट्टी _____
३) जलचर _____	८) दिनक्रम _____
४) पाणपोई _____	९) वैमानिक _____
५) बहुभुज _____	१०) जन्मभूमी _____

खालील चित्रातील अक्षरे जोड आणि चित्र तयार कर.

उतारा वाचन व लेखन

सरू एक गरीब मुलगी आहे. ती दुसरीत शिकते. तिची आई शाळेजवळच्या चौकात लिंबे विकायला बसते. थोडेफार पैसे मिळवते. त्या पैशांवर घर चालवते. सरूने खूप खूप शिकावे, मोठे व्हावे, असे तिला वाटते. त्यासाठी ती खर्चात काटकसर करते. सरू गुणी मुलगी आहे. ती दररोज शाळेत जाते. शाळेतून घरी आल्यावर घरचा अभ्यास करते. नंतर घरकामात आईला मदतही करते. एकदा सरूची आई आजारी पडली. आईला उठता येत नव्हते. सरू धावत शेजारच्या डॉक्टरांकडे गेली. त्यांना बोलावून आणते. डॉक्टरांनी सरूच्या आईला तपासले. आराम करायला सांगितले.

खालील प्रश्नांची उत्तरे वरील उतारा वाचून लिही.

१) सरू कितवीत शिकते?

२) सरूची आई चौकात काय विकायला बसते?

३) सरूने काय करावे असे तिच्या आईला वाटते?

४) सरू शाळेतून घरी आल्यावर काय काय करते?

५) डॉक्टरांनी सरूच्या आईला काय सांगितले?

६) सरू डॉक्टरांकडे का गेली?

खालील चित्र रंगव.

उतारा वाचन व लेखन

एका गावात गंगा आजी राहत होती. गंगा आजीला जवळचे, नात्याचे असे कोणीच नव्हते. तिला फक्त एकच नातलग, ती म्हणजे यमुना. गंगा आजीची गाय होती. गंगा आजीजवळ शेत नव्हते, त्यामुळे यमुनाच आजीचे पोट भरायची. आजी रानात जायची. गवत आणायची. यमुनेला घालायची, मग यमुना भरपूर दूध द्यायची. गंगा आजी ते विकायची. मिळालेल्या पैशांत घर चालवायची. गंगा आजीचे यमुनेवर खूप प्रेम होते. ती यमुनेला आंजारायची, गोजांरायची, यमुने, ये, यमुने, म्हणून बोलवायची. गवत खाऊ घालायची. यमुनेचे पोट भरले, की मगच गंगा आजी दोन घास खायची.

खालील प्रश्नांची उत्तरे वरील उतारा वाचून लिही.

१) गंगा आजीचे एकमेव नातलग कोण होते ?

२) गंगा आजीच्या गाईचे नाव काय होते ?

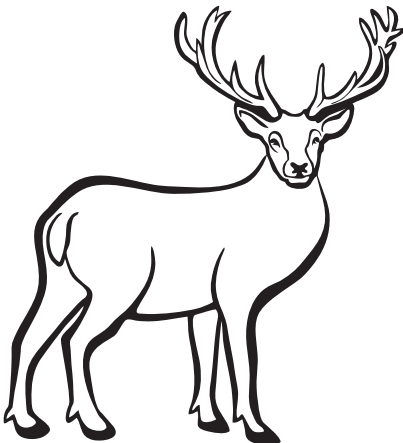
३) गंगा आजीचे पोट कोण भरायची ?

४) गंगा आजीचे कोणावर खूप प्रेम होते ?

५) गंगा आजी यमुनेची काळजी कशी घ्यायची ?

६) गंगा आजी दोन घास कधी खायची ?

खालील चित्र रंगव.

उतारा वाचन व लेखन

सुषमा वळणदार अक्षर काढण्याच्या प्रयत्न करत होती. मनासारखे अक्षर येईना. तिने तो कागद फाडला. दुसरा घेतला. समाधान होईना. तोही फाडून फेकला. असे कितीदा तरी लिहिले. किती कागद चुरगाळले, फाडले, फेकले. शेवटी तिला कंटाळा आला. कागद, पेन ठेवून ती झोपी गेली. खोलीत जिकडे तिकडे विखुरलेले कागदाचे तुकडे! तेच तिच्या स्वप्नात आले. तिच्या भोवती गरगर फिरू लागले. एक तुकडा म्हणाला, 'सुषमा, तुझं अक्षर चांगलं आलं नाही, त्याचा राग तू आमच्यावर का काढलास? शेवटी तुला कागदावरच लिहावं लागणार आहे ना!'

खालील प्रश्नांची उत्तरे वरील उतारा वाचून लिही.

१) सुषमाने काय फाडले ?

२) सुषमा काय काढण्याचा प्रयत्न करत होती?

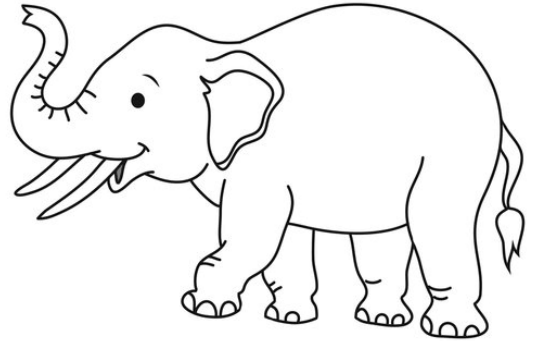
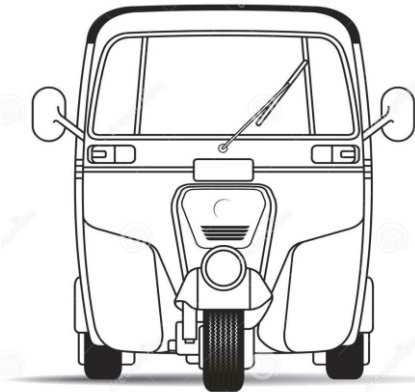
३) खोलीत जिकडे तिकडे काय विखुरले होते?

४) सुषमाच्या स्वप्नात काय आले?

५) कागदाचा तुकडा सुषमाला काय म्हणाला?

६) सुषमासारखे तुमच्या स्वप्नात काय काय येते ते लिही.

खालील चित्र रंगव.

प्रमाणपत्र

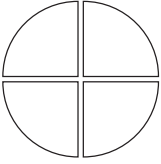
कुमार/कुमारी -----

जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा, -----

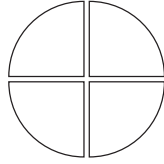
तालुका -----, जिल्हा-----

याने/हिने स्वतः/ पालक/शिक्षकांच्या मदतीने कार्यानुभव पुस्तिका पूर्ण केली आहे. या कार्यानुभव पुस्तिकामधून त्याला/तिला स्वतः प्रयत्न करून शिकण्यासाठी आणि पुढे जाण्यासाठी प्रोत्साहन मिळाले आहे. प्रत्येक आठवड्यात विद्यार्थ्यांने केलेल्या प्रयत्नांची माहिती खालील प्रमाणे आहे.

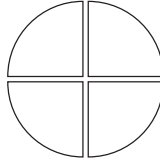
आठवडा 1

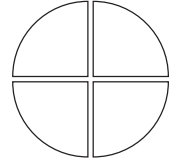
आठवडा 2

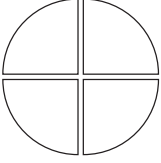
आठवडा 3

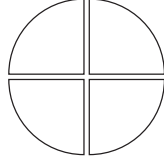
आठवडा 4

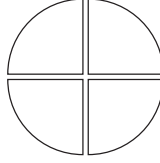
आठवडा 5

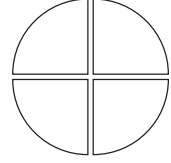
आठवडा 6

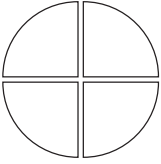
आठवडा 7

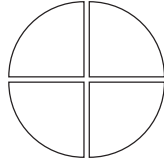
आठवडा 8

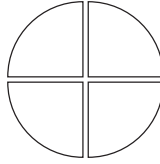
आठवडा 9

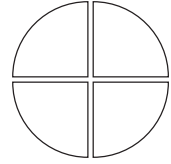
आठवडा 10

आठवडा 11

आठवडा 12

शिक्षकांची सही

ठिकाण : _____

दिनांक : _____

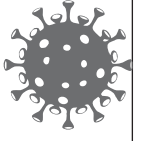
पालकांची सही

ठिकाण : _____

दिनांक : _____

कोरोना विषाणूचा संसर्ग झाल्याची लक्षणे (कोविड-१९)

खोकला

डोकेदुखी

ताप

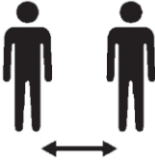
श्वासोच्छ्वासास

त्रास

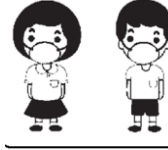

घसा दुखणे

कोरोना विषाणूचा (कोविड-१९) संसर्ग टाळण्यासाठी खबरदारी

सामाजिक अंतराचे
पालन करणे.

नियमित मास्क
वापरावा.

शक्यतो घरीच थांबावे.
अत्यावश्यक असल्यास
बाहेर पडावे.

नियमित सकस
आहार घ्यावा.

शरीर तंदुरुस्त रहावे
म्हणून नियमित
व्यायाम करावा.

दिवसभरात भरपुर
पाणी प्यावे.

आवश्यकता वाटल्यास
तात्काळ डॉक्टरांना भेटावे.

नियमित स्वच्छ
हात धुवावे.

आपली वेळ आल्यानंतर
लसीकरण करून घ्यावे.

+91 80 26629890 📞

info@sikshana.org @

www.sikshana.org 🌐

41, K. R. Road, Basavangudi 📍
Bengaluru – 560004, Karnataka

Sikshana
FOUNDATION